UKD 674:031:674.038.6

MATERIAŁY TARTE	NORMA BRANŻOWA Tarcica szkutnicza liściasta	BN-67 7111-13 Zamiast RN-53/ML-0505 Grupa katalogowa IX 21

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot Normy. Przedmiotem normy jest tarcica liściasta używana do budowy i naprawy jachtów, łodzi, kutrów oraz innych jednostek pływających.

1.2. Określenia

1.2.1. Wady drewna — wg PN-66/D-01000.

1.2.2. Nazwy elementów powierzchni tarcicy — wg PN-57/D-01001.

1.3. Normy i dokumenty związane

PN-66/D-01000 Wady drewna

PN-57/D-01001 Materiały tarte. Podział, nazwy i określenia

PN-58/D-03001 Materiały tarte. Pomiar i obliczanie miąższości

PN-57/D-03003 Materiały tarte. Nadmiary na zeschnięcie

Instrukcja nr 18/Tp-65 w sprawie warunków suszenia na powietrzu, konserwacji i magazynowania w zakładach produkcyjnych, na składach magazynowych i handlowych, wydana przez Zjednoczenie Przemysłu Leśnego w 1965 r.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział

2.1.1. Rodzaje. W zależności od rodzajów drewna rozróżnia się następujące rodzaje tarcicy szkutniczej liściastej:

dębowa — db,
wiązowa — wz,
jesionowa — js.

2.1.2. Sortymenty. W zależności od stopnia obróbki tarcicę szkutniczą dzieli się na:

tarcicę nieobrzynaną — no,
tarcicę obrzynaną — ob.

2.1.3. Grupy. W zależności od przeznaczenia tarcicę szkutniczą dzieli się na grupy podane w tabl. 1.

Tablica 1

Przeznaczenie	Symbol
Stępki	St
Podstępki	Pst
Dziobnice tylne (stewy)	Dt
Poszycie burtowe	Pb
Pokładniki	Pk
Wzdłużniki	Wzd
Wręgi	Wr

2.2. Przykład oznaczenia tarcicy szkutniczej dębowej nieobrzynanej na stępki, o grubości 50 mm, szerokości 140 mm i długości 4,50 m:

TARCICA SZKUTNICZA db—no—St—50×140×4,5
BN-67/7127-13

3. WYMAGANIA

3.1. Wymiary podano w tabl. 2÷9.

Tablica 2. Wymiary tarcicy St

Tarcica nieobrzynana (no)			Tarcica obrzynana (ob)	
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość	przekrój (grubość×szerokość)	długość
mm		m	mm	m
50 57 63 70 76 89 100 110 120 140	140	4,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1	—	—
200 220 240 250 260 280 300	350	6,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1	13×25 13×32 19×22 22×32 25×35 29×32	6,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1

Zjednoczenie Przemysłu Tartacznego i Wyrobów Drzewnych
Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Tartacznego i Wyrobów Drzewnych
dnia 10 listopada 1967 r. jako norma obowiązująca
w zakresie produkcji od dnia 1 lipca 1968 r. (Mon. Pol. nr 71/1967 poz. 349)

WYDAWNICTWA NORMALIZACYJNE RZG — 334 Obj. 0,90 ark. wyd. Nakł. 4400+133 egz. Pap. druk. mat. V kl. 70 g A1 Cena zł 3,60

Tablica 3. Wymiary tarcicy Pst

Tarcica nieobrzynana (no)		
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość
mm		m
50	250	5,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1
63	300	
76	320	
250	350	

Tablica 4. Wymiary tarcicy Dt

Tarcica nieobrzynana (no)		
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość
mm		m
100	350	2,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1
110		
120		
130		
140		
200	400	4,00 i więcej ze stopn owaniem co 0,1
220		
240		
250		
260		
280		
300		
320		

Tablica 5. Wymiary tablicy Pb

Tarcica nieobrzynana (no) na poszycie wzdłużne			Tarcica obrzynana (ob) na poszycie skośne		
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość	grubość	szerokość	długość
mm		m	mm		m
13	140	4,50 i więcej ze stopniowaniem co 0,1	13	8 i więcej	3,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1
16	180		16	więcej	
19	200		19	10 i więcej	
22	200		22	10 i więcej	
25	200		25	10 i więcej	
45	200	4,50 i więcej ze stopniowaniem co 0,1	—	—	—
50	250				
57	250				
63	250				

Tablica 6. Wymiary tarcicy Pk

Tarcica nieobrzynana (no)		
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość
mm		m
76	300	3,00÷3,50 ze stopniowaniem co 0,1
89		
100		
120		
130		
140		

Tablica 7. Wymiary tarcicy Wzd

Tarcica nieobrzynana (no)		
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość
mm		m
25	200	4,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1
29		
32		
35		
38		
45		
50	300	
57		
63	a przy krzywiźnie powyżej 30 mm na 1 m długości —	
70		
76		
89	250	

Tablica 8. Wymiary tarcicy Wr

Tarcica nieobrzynana (no)		
grubość	najmniejsza szerokość odkrycia bez bielu	długość
mm		m
25	300	3,00 i więcej ze stopniowaniem co 0,1
32	a przy krzywiźnie powyżej 30 mm na 1 m długości —	
38		
45	250	
63	300	
76	300	
89	300	
100	300	
110	300	
120	300	
160	300	

Dopuszczalne odchyłki wymiarów tarcicy szkutniczej podano w tabl. 9.

Tablica 9

Grubość tarcicy	Odchyłki		
	grubość	szerokość tarcicy obrzynanej	długość
mm			cm
do 45	±1,0	+3,0 −1,0	dodatnie (+) dowolne w granicach stopniowania −2,0
50÷130	±1,5	+3,0 −1,0	
131÷200	+4,0 −2,0	+4,0 −2,0	dodatnie (+) dowolne w granicach stopn owania −3,0
ponad 200	±4,0	±4,0	

Podane wymiary tarcicy szkutniczej w tabl. 2÷9 dotyczą drewna o wilgotności 15% w stosunku do drewna zupełnie suchego. W przypadku wyższej wilgotności należy uwzględnić nadmiary na zeschnięcie wg PN-57/D-03003.

3.2. Klasyfikacja jakościowa tarcicy szkutniczej podana jest w tabl. 10.

Tablica 10

Lp.	Nazwa wady drewna	Zastosowanie					
		St – stępki Pst – podstępki	Dt – dziobnice i tylnice	Pb – poszycie burtowe	Pk – pokładniki	Wzd – wzdłużniki	Wr – wręgi
1	Krzywizna tylko w tarcicy no	dopuszczalna jednostronna o strzałce 1 cm na 1 m, niedopuszczalna dwustronna	pożądana jednostronna o strzałce do 5 cm na 1 m; krzywizny jednostronne większe i dwustronne pożądane, jeżeli odpowiadają dostarczonym szablonom	pożądana jednostronna o strzałce dowolnej niedopuszczalna dwustronna	do 2 cm na 1 m niedopuszczalna dwustronna	do 3 cm na 1 m	pożądana jednostronna o dowolnych rozmiarach
2	Słoistość	pożądane drewno szeroko i średniosłoiste (twarde i półmiękkie) zgodnie z PN-57/D-01001, a dla wręgów jachtowych wymagane przyrosty roczne o szerokości minimum 5÷6 mm					
3	Rdzeń	dopuszczalny tylko zamknięty		niedopuszczalny	dopuszczalny tylko zamknięty	niedopuszczalny	niedopuszczalny
4	Wielordzenność	niedopuszczalna					dopuszczalna
5	Biel podwójny	niedopuszczalny					
6	Skręt włókien	dopuszczalny w tarcicy o grubości poniżej 100 mm przy odchyłce włókien od kierunku osiowego 5 cm na 1 m		dopuszczalny przy odchyłce włókien od kierunku osiowego: a) dla tarcicy o grubości 13 mm — 1 cm na 1 m b) dla tarcicy o grubości 16 mm i więcej 5 cm na 1 m	dopuszczalny	dopuszczalny przy odchyłce włókien od kierunku osiowego 3 cm na 1 m	dopuszczalny
7	Falisty układ włókien	dopuszczalny					
8	Zawoje	dopuszczalne		przechodzące niedopuszczalne, jednostronne dopuszczalne	dopuszczalne		

cd. tabl. 10

Lp.	Nazwa wady drewna	Zastosowanie					
		St – stępki Pst – podstępki	Dt – dziobnice i tylnice	Pb – poszycie burtowe	Pk – pokładniki	Wzd – wzdłużniki	Wr – wręgi
9	Sęki zdrowe, jasne, zrośnięte z otaczającą tkanką drewna	nie bierze się pod uwagę sęków szpilkowych (o średnicy do 3 mm) i perłowych (o średnicy do 6 mm)					
		dopuszczalne bez ograniczenia sęki o średnicy do 15 mm, sęki większe dopuszczalne — przeciętnie w liczbie 1 na 1 m o średnicy: a) w tarcicy o grubości do 100 mm — do $^1/_2$ grubości b) w tarcicy o grubości powyżej 100 mm do $^2/_5$ grubości sztuki	dopuszczalne bez ograniczenia sęki o średnicy do 15 mm, sęki większe o średnicy do $^1/_3$ grubości sztuki — przeciętnie w liczbie 1 na 1 m	dopuszczalne: a) w tarcicy o grubości do 25 mm sęki o średnicy do 10 mm występujące nielicznie, b) w tarcicy o grubości od 45 do 63 mm sęki o średnicy przeciętnie do 25 mm w liczbie 1 na 1 m długości	dopuszczalne sęki o średnicy nie przekraczającej $^1/_3$ grubości sztuki, przeciętnie w liczbie 1 na m	dopuszczalne: a) w tarcicy o grubości do 25 mm sęki o średnicy do 10 mm występujące nielicznie b) w tarcicy o grubości od 29 do 45 mm sęki o średnicy przeciętnie do 25 mm w liczbie 1 na 1 m długości c) w tarcicy o grubości od 50 do 89 mm sęki nieprzechodzące w liczbie 1 na 1 m	dopuszczalne przeciętnie w liczbie 1 na 1 m: a) w deskach sęki o średnicy do $^1/_2$ grubości sztuki b) w balach sęki o średnicy do $^3/_4$ grubości sztuki
10	Sęki rogowe i zabarwione	w ogólnej liczbie sęków zdrowych					
		dopuszczalne bez ograniczenia sęki o średnicy do 15 mm, sęki większe dopuszczalne: a) w tarcicy na łodzie o szerokości do 30 cm sęki o średnicy do $^1/_3$ grubości sztuki i w tarcicy na łodzie o szerokości do 31 cm wzwyż sęki o średnicy do $^1/_2$ grubości sztuki — przeciętnie w liczbie 1 na 2 m b) w tarcicy na większe jednostki pływające sęki o średnicy do $^1/_3$ grubości sztuki przeciętnie w liczbie 1 na 2 m	dopuszczalne bez ograniczenia sęki o średnicy do 15 mm, sęki większe o średnicy do $^1/_3$ grubości sztuki dopuszczalne przeciętnie w liczbie 1 na 2 m	dopuszczalne tylko w balach sęki jednostronne o średnicy do 25 mm przeciętnie w liczbie 1 na 2 m	dopuszczalne o średnicy jak sęki jasne, przeciętnie w liczbie 1 na 2 m	dopuszczalne: a) w tarcicy o grubości 25 mm sęki o średnicy do 10 mm występujące nielicznie, b) w tarcicy o grubości 29 do 45 mm sęki o średnicy do 25 mm przeciętnie w liczbie 1 na 2 m c) w tarcicy o grubości od 50 do 89 mm sęki nieprzechodzące o średnicy do 40 mm, przeciętnie w liczbie 1 na 1 m	dopuszczalne o średnicy jak sęki jasne przeciętnie w liczbie 1 na 2 m

cd tabl. 10

Lp.	Nazwa wady drewna		Zastosowanie					
			St – stępki Pst – odstępki	Dt – dziobnice i tylnice	Pb – poszycie burtowe	Pk – pokładniki	Wzd – wzdłużniki	Wr – wręgi
11	Sęki zepsute i wypadające		dopuszczalne w ogólnej liczbie sęków zdrowych tylko w tarcicy o grubości ponad 130 mm sęki o średnicy do 50 mm przeciętnie w liczbie: w stępkach 1 na 3 m, w dziobnicach i tylnicach 1 na 2 m		niedopuszczalne			dopuszczalne w ogólnej liczbie sęków zdrowych sęki o średnicy do 15 mm w deskach i do 40 mm w balach, przeciętnie w liczbie 1 na 2 m
12	Zabitki		dopuszczalne tylko w bielu					dopuszczalne w deskach występujące tylko w bielu, w balach występujące pojedynczo o długości: zamknięte do 30 cm, otwarte do 15 cm, jeżeli nie są położone w środku bala
13	Zgnilizna twarda i miękka		niedopuszczalna					
14	Plamy garbnikowe		dopuszczalne					
15	Chodniki owadzie	małe (jak drwalnikowe)	niedopuszczalne					
		duże (jak kózkowe)	opuszczalne tylko w bielu					
16	Pęknięcia powierzchniowe	płytkie (słoneczne)	dopuszczalne o głębokości do					
			3 mm		1 mm w deskach o grubości 13 mm, 2 mm w tarcicy o grubości 16 mm i wyżej	3 mm	2 mm w deskach i 3 mm w balach	
		głębokie (z przesychania)	dopuszczalne proste: a) w tarcicy o grubości do 140 mm włącznie o głębokości do 5 mm i o łącznej długości do $^1/_4$ długości sztuki	dopuszczalne proste o głębokości do 10 mm i o łącznej długości do $^1/_4$ długości sztuki	niedopuszczalne w deskach, dopuszczalne w balach o głębokości do 5 mm o łącznej długości do $^1/_6$ długości sztuki	dopuszczalne proste o głębokości do 5 mm w deskach 1 do 10 mm w balach o łącznej długości do $^1/_4$ długości sztuki		

cd. tabl. 10

Lp.	Nazwa wady drewna		Zastosowanie					
			St – stępki Pst – podstępki	Dt – dziobnice i tylnice	Pb – poszycie burtowe	Pk – pokładniki	Wzd – wzdłużniki	Wr – wręgi
16	Pęknięcia powierzchniowe	głębokie (z przesychania)	b) w tarcicy o grubości ponad 140 mm o głębokości do 10 mm i o łącznej długości do $^1/_4$ długości sztuki					
17	Pęknięcia czołowe	promieniowe	łączna długość pęknięć na obu czołach nie powinna przekraczać szerokości					łączna długość na obu czołach nie powinna przekraczać potrójnej szerokości, ale nie więcej niż $^1/_4$ długości sztuki
		łukowe	niedopuszczalne					
18	Uszkodzenia od pocisków i innych odłamków metali		niedopuszczalne					

Podstawą do określania jakości jest lepsza płaszczyzna, na której mogą jednocześnie występować wszystkie wady drewna w granicach podanych w tabl. 10

3.3. Obróbka

3.3.1. Powierzchnie przetarcia tarcicy nie powinny wykazywać rys głębszych niż 1 mm i powinny być czyste, niemechowate.

3.3.2. Płaszczyzny tarcicy powinny być wzajemnie równoległe, a w tarcicy obrzynanej boki powinny być ponadto prostopadłe do płaszczyzn. Odchylenia od równoległości powinny mieścić się w granicach dopuszczalnych odchyłek grubości i szerokości podanych w tabl. 9.

3.3.3. Czoła tarcicy powinny być praktycznie prostopadłe do osi podłużnej.

3.3.4. Niedokładności przetarcia pochodzące z błądzenia piły powinny mieścić się w granicach dopuszczalnych odchyłek podanych w tabl. 9.

3.3.5. Zabezpieczenie czół tarcicy — wg Instrukcji nr 18/Tp-65 p. 6.3.2.2 a.

3.4. Znakowanie. Każda sztuka tarcicy powinna mieć na obu czołach następujące znaki:

a) kategorii tarcicy,

b) dostawcy.

Znakowanie należy przeprowadzać za pomocą niezmywalnej farby przez wybijanie znaków wybijakiem (cechówką), pieczętowanie lub w inny trwały sposób. Tarcicę o grubości poniżej 25 mm można znakować na płaszczyźnie tuż obok czół.

4. PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Przechowywanie — wg Instrukcji nr 18/Tp-65.

4.2. Transport. Tarcicę należy ładować do środków transportu rozsortowaną wg rodzajów drewna, zastosowania oraz wymiarów zabezpieczoną przed zmieszaniem się.

5. POMIAR

Wykonanie pomiaru, obliczanie miąższości oraz redukcję wymiarów należy przeprowadzić wg PN-58/D-03001.

6. BADANIA

6.1. Przygotowanie do badań. Tarcica szkutnicza powinna być do badań rozsortowana wg rodzajów drewna, zastosowania oraz wymiarów i ułożona w oddzielne stosy na podkładach.

Do każdego stosu powinien być zapewniony swobodny dostęp.

Stosy powinny być osłonięte przed bezpośrednim promieniowaniem słonecznym i opadami atmosferycznymi.

6.2. Wykonanie badań. Badania techniczne należy przeprowadzić przez oględziny i za pomocą przymiaru liniowego lub suwmiarki. Należy sprawdzić zgodność każdej sztuki tarcicy z postanowieniami normy.

KONIEC

998

ERRATA DO BN-67/7111-13

Str.	Wiersz	Jest	Powinno być
2	w tabl. 5 kol. 5 wiersz 2 od góry	więcej	8 i więcej
4	w tabl. 10 lp. 9 kol. 6, wiersz 8 od góry	m	1 m
5	w tabl. 10 lp. 15 kol. 4, wiersz 2 od góry	opuszczalne	dopuszczalne
6	w tabl. 10 lp. 17 kol. 4, wiersz 1	... szerokości	... szerokości sztuki